

פָּלְדָּהּ סַלְדָּהּ

← עולון שבועי באידיש ע"י יהודת זבולון הלווי קליטניך ←

פרק חי שרה תשע"ט שבת מברכין כסלו חי שרה תשס"ט - תשע"ט 10 יאר גליון 477 [שנה י"א]

ברוך שחדינו וקיים לנו להו או מר ראנן גענדיינט יעטן 10 יאר און יעט ניען מיר ארין אין עלעטעןiar. הש"ית אל העלפן או אין כות פון הרכזת תורה אוון פון מדנה זיין אנטק אונד דיאילען אירן, זאל מען זונה זיין או דער נלען זאל וויטער אונזין לנצה מיט פל נטה און געונט אמן.

פאר אברהם, ממילא האט אברהם שוין נישט געדארפט איינבעטן די בני חת זאלן אים געבן, און מיט דעת האט אברהם מונע געועען נאך א שאלה: ווילע עס איז דיא א מחלוקה דער אמרי אמת פון גור און דער קואוגלב רב זצוק'יל אין שי'ת ארץ צבי (סימן ג') אויב אינגער בעט זיך שטאראק בי זיין חבר ער זאל אים געבן אן מתנה און יונער גיט אים צו ער איז עופר לא תחמוד? דער ארץ צבי ברעננט ארבינו יונה אין שעדי תשובה איז מען איז עופר און דער אמרי אמת איז חולק עי"ש. אבער איז אבגדם האט נישט געדארפט איינבעטן איז ייכער נישט לא תחמוד.

און ווילע די בני חת האבן מסכים געועען צו אוועקגעבן אלעס פאר א מתנה, האט אברהם געוזאגט ער וויל נישט קיין מתחנה, און איז גרייט צו באצאלן פון עפֿרּוֹן די מערת המכפלה, האט שיין עפֿרּוֹן געומזט דאס געבן און אברהם האט שוין נישט געדארפט איינבעטן, דעריבער איז שוין דיא אויך נישט לא תחמוד. אגב נאכדים וואס עפֿרּוֹן האט געכאנט וואס דיא איז ארגענקומען האט ער שיין געבעטן א געשוואלנעם פריזו פון ארבע מאות שקל כסף. (שמה זבולון תשע"ט)

אוונקל און החלכה דער גדר פון שליחות פון א עבד כי קידושין שייניע דרוש ווי איזו קען אליעזר וווען א שליח פאר קידושין? ואמר אברהם אל עבד זוק ביטו חמשל בכל אשר-לו שם נא זיך פתח ברבי (כד: ב) אברהם אבינו איז א שליח פון זון זיך צו טרעפּן פאר אים א וויב, איז שוער א קשיא: אויב אברהם איז א שליח און ער שיקט אליעזר און מאכט אים א שליח ווי איזו קען ער מאכן אליעזר א שליח וווען דיא הילכה איז אין שליח עושה שליח בי קידושין? און נאך מעד איז שוער און אליעזר איז א עבד און א עבד קען ער זיין א שליח בי קידושין? נאך א פלאה איז: עס שטייט וווען אליעזר איז געומען צו לבן און בתואל, ויאמר, האט ער געוזאגט, עבד אברהם אונכבי: (כד: לד) קענצעט פון אברהם אבער וווען אליעזר איז שוין געאנגען מיט רבקה, שטייט (כד: סה) וטאumar אל-העֶבֶד מֵחַיִשׁ הַלְוָה הַלְוָה בשרה לקראהתנו, ווער איז דער מענטש וואס גיט אנקעגן אונז? ויאמר העבד "הוא אָדָגִי" יצחק איי מין האר, איז שוער, יעט זאגט אליעזר איז יצחק איי זיין האר און פריערט זאגט ער איז אברהם איז זיין האר? דאס אלעס צו פערענטפערין, איז דער דין פון איז שילוח עושה שליח איז נישט בי א איגענעם עבד וויל דעמאטס איז דיא עבד בגופו, איזו ווי דער בעל הבית אלין, און דער דין איז א עבד וווערט נישט א שליח איז בי.

פרעמדער עבד אבער כי א איגענעם עבד קען ער זיין א שליח. עס שטייט וויטער (פסקוק לו) וויהן לו אט כל אשר לו: זאגט רשי"ע האט געוויזן א שטר מתנה או אברהם ווועט געבן זיין גאנצן פארמעגן פאר יצחק, מויז מען זאגן איז דיא מתנה ווועט חל זיין ערשת נאך דיא קידושין אבער בי דעמאטס איז אליעזר נאך עבד אברהם, און זיין כוונה מיט זאגן עבד אברהם אונכבי, וויל לבן ווועט טענהן דו ביזט א עבד און א עבד קען נישט וווערן א שליח! דעריבער האט ער געוזאגט איך בין זיין עבד און איזו ווי גופו, איזו ווי אברהם אלין, און עס איז אויך נישט א שליח שני. אבער נאך וואס זיין האבן מסכים געועען אויך דיא קידושין, איז דיא שטר מתנה געוויארין חל, און אליעזר איז יעט דער קענצעט פון יצחק. דעריבער האט ער געוזאגט צו רבקה אויף יצחק "הוא אָדָגִי" ער איז מין האר. (פנימס יפות בעל הפלאה)

שרה איז געוען א צדיקות איז אויר זכות אלין ויבא אברהם לספר לשורה ולביבתה: (כג, ב) לכארה איז די וווארט לשורה איבעריג. וויל מען רעדט פון איר: ותפתה בקרית ארבע, איז דאק קלאר או אברהם איז געומען צוליב שרה, וואלט געדארפט נאך שטיין: ויבא אברהם לספר לה ולביבתה: נאך אברהם האט געוואוסט או שרה איז אלין גרויס, איזו ווי די תורה איז מעיד כל אשר האמר אליך שרה שמע בקהל, אברהם איז געוען אין א קלענערע מדרכינה פון שרה, אבער די גאנצע ווועלט האט נישט געוואוסט או זי איז אלין א צדיקת, און זי האבן איר גערופען "שרה אשת אברהם", א צדיקת נאר וויל זי איז דיבוב פון אברהם, אבער נישט פון זיך אלין, איז געומען אברהם יעט צו מפרסם זיין: לספר לשך, או שרה איז געוען א צדיקת אלין אין אברהם, דעריבער שטייט לשרה. (ndoוע בהודה)

אברהם אבינו האלט קאָפּן מטו וידבר אל-בְּנִיָּהָתָּה לאמְרָה: (כג: ג) ויקם אברהם ווישתחו לעבד הארץ לבנייהת: (כג: ז) וווען די בְּנִיָּהָתָּה זענען אוועק פון אברהם האט ער זיך געבותט צו זי מיט גרויס דורך, זעהט מען די גרויסקייט פון אברהם וואס א נארמאלער מענטש וואס זוכט א פלאץ צו באגרבן זיין וויבר רחהיל און ער איז זיעיר טרויעריג, וויסט נישט ווואר ער געפּינט זיך, אבער אברהם האלט קאָפּן און וויזט זיינע גוטע מידות, און איז זי מכיר טובה, און ווישתחו לעבד הארץ לבנייהת, ער בוקט זיך און געזעגנט זיך זיעיר שיין. מי מרום הגאון ר' יעקב משה חרל"פּ א ווינקל און הילכה דער גדר פון לא תחמוד

דרוש פארוואם אברהם האט נישט צבר געוען אויף לא תחמוד תנוי לי אהנות קבר עפקם ואקבורה מהתי מלפּגִי, וויננו בני חת ... שמוננו אדרני בשיא אלחaims אתחה בתוכנו במברחר קברינו קבר אר-ימתק איש מפּנו את-קברו לא יכול מפּך מקבר מתקה: (כג: ד-ה) אברהם האט געבעטן א קבר פאר שרה, און די בְּנִיָּהָתָּה האבן אים מכבד געוען און זענען מסכים אוועק צו געבן אלעס פאר אים. נאכדען שיקט אברהם זיינע זאלן בעטן ערפּון זיין פעלד און מעלה: שמוננו ופּגּונו לי בעפּרּוֹן בְּנִי צחר: וויתן לי את מערת המכפלה אשר-לו אשר בקאה שדרה בקסף מלא יתגנָה לי בתוכם לאחות קבר: און אברהם וויל צאלן א פולע פריזן. פארוואם האט אברהם איזו פונקלאָק געטאָן? נאך די מפרשין פרעגן איז עס איז דא לאו פון לא תחמוד און אויב אברהם האט געלסוט די פלאץ וואס באלאגנט צו ערפּון איז דער דין איפּילו מען באצאלט פאר דעם, איז מען ערבר "לא תחמוד"? נאך דער רמ"ס שריבט (פ"א מהל' גזילה ואבדה ה"י) "כל החמוד וככדי או ביito וככדי של חבריו או כל דבר שאפּשר לו שיקנחו ממנה-ו והככדי עליו בערים-ער שיקט זיין פרינד... והחציר בו עד שלקחו ממנה-ו האט אים שטאָרְק געבעטן בי ער האט אים פארקויפּט... אף על פי שנtan לו דמס רבּים הרי זה ערבר בלא תעשה שני' לא תחמוד, אויב מען בעט זיך שטאָרְק בי אינעם צו אפקויפּן זיינע א זאך און יונער האט נישט חזק דאס צופאָרְקִיפּן, איפּילו מען צהאלט יונעם אסאָק געלט און דעריבער אפרקויפּט ער די זאך, איז דא לא תחמוד.

מילא כדי נישט ערבר זיין לא תחמוד, איז אברהם געארבעט מיט חממה: פריערט האט ער גערעדט מיט די בְּנִיָּהָתָּה ווועגן א פלאץ צו באגרבן שרה, און זי האבן אלין געזאגט זיין אונז אלעס אוועקגעבן

מדור תעבודות

צוו'ו האבן זין פאלרטעטלט פאל א רב' און האבן געפּוּעַלט יושעוו

איך וויל דיר דערצילן א מעשה וואם אaid האט זיך פארגענטעלט או ער
אייז ר' אלימלך מליזענסק. ער איי געווען אערעמאן אבער א תלמיד חכם און
א בעל צורה וואם האט געוואוינט און ליענסק און טאכע געהייםן אלימלך.

ער ווועט פארן אין אַזְוִי ווּיְמַעַט שְׁמָטָם אָזְן ווּעַת זִיךְרָא נְמַנְּאָן ווּיְ אַרְבִּי.

ער האט אַזְוִי גַּעֲטָאָן אָזְן יְנַעַן שְׁמָטָם האט ער זִיךְרָא אַרְיִינְגְּוּעַצְטָם אָזְן בֵּית
הַמּוֹדֶרֶשׁ אָזְן נְעַמְּט זִיךְרָא לְעַרְבָּעָן אָזְן אַזְוִי ווּיְ דָעַר שְׁמַיְגַּעַר אָזְן, מְעַן פְּרַעַט ווּעַר
מעַן אָזְן פָּעַן ווּאָזְן קְוָמָם, אָזְן דִּי תְּשֻׁבוֹה אָזְן גַּעֲוָעָן ער הַיִּסְטָם אַלְימַלְךָ
פָּעַן שְׁמָטָם לִזְעַנְקָק. נָו אַבְלָ צְוָה אָזְן ער גַּעֲוָעָן, אָזְן האט גַּעֲרַעַט אָזְן
לְעַרְבָּעָן מִיטָּדְלָדִים, מְמַילָּא האט זִיךְרָא שְׁנַעַל צְוַפְּרִיטָם אָזְן שְׁמָטָם אָזְן
די גַּעֲנַעַטְנָן אַדוֹם אֹזְ דָעַר גַּרְוִיסְעָר צְדִיק אָזְן פּוּעַל יְשֻׁוּבָה רְ אַלְימַלְךָ

עד רosh הקהיל האט אינגעלאדנעט דעם אלמליך צו זיין בי אים, און אים ענגעבן א חדר וואו ער זאל אויפגעמען די מאסן מענטשן וואס וועלן קומען פאר ברוכות, און מען איי געקומען פון נאנט און ווייט מיט קויטלאך און פידיניות און דער אלמליך הערט אום יעדן און ווינטשט זי אן, דער אויבערשטער האט אים געהאלפן או זיינע ברוכות האבן געהאט פירות און מענטשן האבן אים אונגעשאנקען מיט געלט או ער האט שווין געהאט גענונג שלשלט חסונה מאכו זיין קוינדר!

ער גוויסן נאמען פון צדיק און אין דעם זכות זאל אין זונען זוער ליענסק און אויב די ברכות וועלן נישט מקיים ווערט וועט פאראשויעט ווערט שאנן זוי אווי האסט זיך אונטער גענומען צו זאנן ישועות בשעת דז האלטס נישט ביעני די מדרינה? האט אם דער אלמלך גענטפערט: ריבטיג איז דער רב! אבע בעפער איך האב געלינט די קווטלאך און גענבען ברכות האב איז גענומען זויניען פאן אייבערשטען או היות די מענטשען מיינען או איז בגין דער צדיק פון ליענסק און אויב די ברכות וועלן נישט מקיים ווערט וועט פאראשויעט ווערט ער גוויסן נאמען פון צדיק און אין דעם זכות זאל אין זונען זוער תברך

ברעננין אבער איך ווארן דיר אויב דו וועסט דאם מאן נאכאמאל! האט ר' אלימלך געואנט נו! וואס דה האסט געמאן קען מען נישט צוריך
האט אים ר' אלימלך געואנט דעם רבינט כבוד!
שעניע לאויסגערטט פאר ר' שלטאנט "שארקען אלטטען" (צופת הדור)

הרחה"ה ר' ישע' מנהם קלין ז"ל פון מישקאלץ' האט דערציילט די מעשה ואס ער האט געהרט פון בעל המעשה, ביי א מלזה מלכה פון הרהיך ר' מאיר יוכף מקערעסטיר ווועא או עם איז אין א טאג אונגעטמען קיין קערעסטיר א קערעסט פון א גוריסער גבר ואס האט זיך אונגעטעלט ביטים הווי פון ר' ישיעיל'ו ואס איז פונקט דעמאלאטס געהאט אונגעפערן א פאר ואבן נאך געלט צו באצאלן די חובות. דער גבר האט דערציילט פאר איינע פון די בני בית או זיין וויב איז זייר קראנק און די דاكتורייט האבן זיך מייאש געוווען און ער האט געהרט איז דא איז א טשדרא - ואונדרער- רבוי ואס קען אים העלפן. און ער זאגט צו או אויבך דער רבוי ווועט אים העלפן און זיין וויב ווועט וווער געווונט, ווועט ער באצאלן א ריזין סכום געלט, און א אוצר פון עסן פארן רבינ'ס שטוב. און בעפער דרי בן ביה האט געהנטן זאגן או דער רבוי איז יעט נישטה, איז מון השם פונקט דעמאלאטס געווען הר' שלמה ענילו פון טאקי וואס האט געווואסט איז דער רבוי זינקט זיך איז אין חובות און דא קען מען ריאמצעווען דעם מזבג, און ער זאגט פארן בניי בית או ער האט א פלאן: ער ווועט זיך פארשטעלן פארן טשדרא רבוי און דו זאלטט זיין דער גבאי און שריבן די קויטל און אין זכות פון היילין צדיק וועלן מיר מצלה זיין. ר' שלמה גויט שגעל און געט דעם רבינ'ס בעקעטע און שטראימל און טומז זיך אן ווי א רבוי און דער גבר קומט אידין מיטן גבאי ואס שריביכט א קויטל פאר אים און דער גבר זיינט אום זיין הארי פאר ר' שלמה, וואס פארמאכט זיינע אונין איזו ווי ער שועבעט אין די העברע עולמות און נאך א פאר מינוט שטראקט ער אروس זיין האנט און ווינטש און פארן גבר א רפואה פאר זיין וויב. דער גבר האט גענלייבט אין די ברכה און געט ארים א שיינעם פרידין און זאגט או ווען זיין וויב ווועט איזה וווער געווונט ווועט ער ברענגן דיא אוצר פון געלט.

דער איבערשטער האט אוינגעהיילט די חוליה, און דער גבר קומט קיין קערעסטיר מיט וועגענער מיט עסנענווארן און בעט דעם גבאי'ן ער וויל אריניגין צום רבין, דעמאלאטס איז ר' ישיעיל'ו שווין געהאט געווען און דער גבר האט נישט געכאנט או פאר ואבן פריעט און דנקט דעם זעלבער ואס ער האט געהאט גערעדט א פאר ואבן פריעט און דנקט דעם פאר זיין ברכה און או ער האט גערבענט דיא אוצר וואס ער האט צונגעאנט! ר' ישיעיל'ו איז געווען א פיך און האט שווין פארשטיינען וואס האט זיך דא אונגעשלט און זיך נישט וויסנידיג געמאכט פון דעם, און דנקט דעם גבר און ווינטש אים און רפואות און ישועה, און דער גבר פארט איהם א פריליאבער.

ר' ישיעיל'ו רופט אידין ר' שלמה און ברוח קדרשו האט ער גערבענט: "שלמה וואס איז דאם, וואס האסטו געטמאן?" ר' שלמה ואופרט זיך פון פרח אבער וווע ער קומט צו זיך פארענטפערט ער: או ער האט דאם געמאן וווען כבוד פון רבין כדי מען זאל באצאלן ד נויסע חובות! און איז האט געהאט בטחן איז זכות פון צדיק ווועט דער גבר האבן א ישועה. רופט זיך אן ר' ישיעיל'ו

דוחצא לאור ע"ז "עולם הספרים" מרכז הצעיר לספרים שניים בוגרים וספרדים עתיקים וכרכי יד צו פאדרליין

בעט עין יעקב שלאויטה דפוס בינוי דפוס אלטנאי תר"ז נידר \$2000 בעט זהר בינוי דפוס זימאטי שערם עין אורה חיים בינוי דפוס אלטנאי אפמא \$1500, תניא דפוס אלטנאי תר"ז נידר \$3000 מון אברהם פון טרייקט מיט דעם ברכה און א זעלטגען שיינע מזכ מיט גוטע פאפר \$6000 ערשותער דורך שונת העמקים פון טשערקאמ און הארטיסטייל \$1000 ספר ווּרְהַרְהָרְקָעִי בְּאַלְאָנָגָנֶט צו ר' שְׁלוֹם אַלְיעָזָר מַרְאַנְגָּפָּרָט \$3000, תפילין ואם עונען מויומס צום קדושת לוי מבארדיישוב, פרשיות של ראש מיהום לאדרמור"ז והמאסטריווקה, שיינע ברויז פון סקוולגען רבין זוקול' ווען הרבצית תורה \$2200, פאפא דרב און צעהלמער רב זוקול' שריבין און ברויז צו מהזק, זיין תורה ג'ח דפוס זטמאיר מכב מפיאר \$1000, ספר ואם האט באלאנט צו הרה"ז ר' עינקלע פשעווארטק, ספר מליצי אש' כרכים \$200, בעט ליקוטי מהרי"א עה"ת והש"ס \$150, חומש עם פירוש שם אפרים ותוסאות חיים משערנאווין תרי"א \$2000, ספר משנה הלכובות מיט הקדשת המחבר אוננוואר רב זצ"ל צו הרה"ק ר' גאנחס שלום האגען מוויזנץ זוקול' מיט זיין התיימה 5 כרכים משנה ברוחה עם עיד ספר מיט מונה בת"ז געקיפט פון חפץ חיים אלין \$3000 ברית אברהם דפוס ראשון, דרכ אמונה סיגאת ח"ב דפער \$700, ר"ף מיט חתינה ר' ברוך בענדט ליכטנשטיין אבוי של הרה"ק ר' היל מקאלמייאו \$5000, ספר בענמי זאב באלאנט צו הפאלת \$1500, שלמה ואדרמאם \$8000, חוברת הלביבות שתן ש"ח מזכ יפה ר' קח חמוץ השע' \$3000, בעט ארבע מורים מזכ חדוד עם מריכת ארגניליט נדפס דיחורנופרט עם חתימת הנזון ר' וודה

בד אבא לפא אב"ד בוחף ועד \$2000, פרי עץ חיים קאדרון ש"ץ ליל נבר או אלטש הנחות בקבלה כת"ז, ספר עם חתימת הרה"ק ר' אביש מקראלא \$4000
4403 16 Ave Brooklyn, NY 11204 USA 718 438 8414 718 633 5500 T/f Hours are 11-7:30 Fri till 1:30, To receive pardes: send to-
pardesvehuda1@gmail.com or pickup in the store from Wednesday also on the web at WWW.SEFORIMWORLD.COM